



Stockholm den 2 juni 2017

EU-kommissionen, EU-parlamentet,  
Sveriges regering, Sveriges riksdag

## Europaforum Norra Sverige välkomnar OECD:s stöd för norra Sveriges och Europas utveckling

*Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvarata norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.*

Europaforum Norra Sverige vill med bakgrund av OECD:s studier av Northern Sparsely Populated Areas (NSPA) och Sverige (2010 och 2017), samt Regional Outlook (2016) dela med sig av följande slutsatser och rekommendationer för det fortsatta arbetet med att skapa smart, hållbar och inkluderande tillväxt.

### Bakgrund

De 14 regionerna i nätverket Northern Sparsely Populated Areas (NSPA), där norra Sverige ingår, har gjort en gemensam satsning för ökad kunskap och samarbete genom att tillsammans med OECD kartlägga och analysera regionernas förutsättningar för utveckling. Efter två års arbete lanserades studien *OECD Territorial Reviews: Northern Sparsely Populated Areas* i Bryssel, mars 2017. Studien belyser utmaningar och möjligheter samt ger rekommendationer för framtida tillväxt och välfärd riktade till NSPA i sin helhet, EU-nivån, nationell nivå, samt för respektive region.

Parallellt med studien av NSPA beslöt den svenska regeringen att göra en uppföljning av den nationella studien som OECD publicerade 2010. Uppföljningsstudien *OECD Territorial Reviews: Sweden 2017* ger en översikt av hur Sverige genomfört och arbetat med de rekommendationer OECD lämnat tidigare, samt bidrar med nya rekommendationer. Från svensk sida kopplades uppföljningsstudien delvis till studien för NSPA genom att ge den ett särskilt fokus på innovativ och hållbar landsbygdsutveckling. Vidare valde OECD att även i studien *Regional Outlook 2016* analysera tillväxt i mer glesbefolkade områden.

### OECD:s slutsatser

OECD konstaterar att det geopolitiskt viktiga norra Sverige bidrar starkt till Sveriges och Europas tillväxt, och har goda möjligheter att frigöra ytterligare potential om det kan skapas bättre förutsättningar för innovation, fler satsningar på transport- och digital infrastruktur, samt ökat samarbete över gränserna. Norra Sverige har samtidigt särskilda utmaningar som gör regionerna sårbara, såsom stora avstånd, gles- och åldrande befolkning, liten kritisk massa, kallt klimat, samt en konjunkturkänslig och naturresursbaserad ekonomi.

I studierna betonar OECD att både landsbygdsregioner med närhet till större städer, samt även avlägset belägna regioner, bidrar till det nationella och det europeiska välståndet på flera sätt. Bland annat står samhällena utanför de så kallade täta miljöerna för 68 % av de



områden där tillväxt sker i OECD-länderna. För ökad tillväxt och sysselsättning behöver därför tillväxtpolitiken anpassas bättre även till glesa regioners olika och särskilda förutsättningar och möjligheter.

Regionerna i EFNS står för drygt 9 % av Sveriges befolkning och knappt 9 % av Sveriges BNP. OECD konstaterar att den nationella omfördelningen för merkostnaderna i de glesbefolkade nordliga områdena motsvarar i storleksordning 0,2 % av Sveriges BNP. I gengäld levererar regionerna en ansenlig del av Sveriges direkta exportintäkter, står för över hälften av landets elproduktion via framförallt vattenkraft, samt har en industri inom skog, gruv- och mineral som ger arbetstillfällen inom olika former av tjänsteproduktion i övriga landet, inte minst i huvudstadsregionen.

Det är med det perspektivet regionernas sårbarhet och behov av stöd för att hantera sårbarheten ska ses. Kostnaderna för mer aktiva, tillväxtfrämjande åtgärder i norra Sverige är betydligt lägre än de samhällsekonomiska förlusterna för Sverige och EU som blir resultatet om åtgärderna uteblir. Insatser för att omvandla utmaningar till möjligheter behövs genom exempelvis vidareförädling och produktutveckling av naturresurser, genom att nyttja geografien och det kalla klimatet för innovations- och teknikutveckling, utveckla attraktiva livsmiljöer och besöksnäring, samt genom att utveckla distansöverbyggande teknik.

Norra Sveriges produktionsparadox består i att ökad produktivitet skapar tillväxt, men också ett minskat behov av arbetskraft. För att skapa både tillväxt och sysselsättning rekommenderar OECD regionerna att satsa mer på innovation inom norra Sveriges styrkeområden, vilket kräver en territoriellt anpassad regionalpolitik. Såväl EU som nationell nivå behöver i nära dialog och med stöd till regionerna bidra till att öka regionernas möjligheter att hantera sina utmaningar.

Platsens unika komparativa fördelar utgör grunden för utveckling, samtidigt som innovationssystemen ingår i en gemensam europeisk struktur för regional utveckling som kräver långsiktiga och övergripande mål. När tillväxtpotentialen är kopplad till naturresurser i geografiskt stora områden, är det viktigt att städer och landsbygd utvecklas gemensamt för att maximera attraktionskraft och tillväxt. För det krävs en mycket tydligare koppling mellan det som idag särskiljs som regionalpolitik och landsbygdspolitik, både nationellt och på EU-nivå.

Investeringar i transport- och digital infrastruktur är avgörande för norra Sveriges möjligheter att nå ut på en större marknad. Vidare krävs det även insatser för ökat innovationsstöd, tillgång till kapital och tillhandahållande av service, samt tillgång till kompetens. Näringslivets och den offentliga sektorns behov av kompetens kräver en tydligare koppling mellan stödsystem för regional utveckling respektive utbildnings- och kompetensutveckling, för att matcha behoven i nya framtidsbranscher.



**Med bakgrund av OECD:s studier vill EFNS lämna följande rekommendationer;**

EFNS instämmer i linje med OECD att det behövs gemensamma koncept för regional utveckling som är flexibla och tar hänsyn till de olika karaktäristiska drag som finns i respektive region. Tillväxtpolitiken får inte begränsas till täta miljöer, för då går Sverige och Europa miste om den utvecklingskraft som finns i stora delar av landet.

EFNS förordar en europeisk tillväxtpolitik baserad på smart specialisering utifrån varje regions unika kontext och förutsättningar. Det behövs en gemensam och territoriellt anpassad politik för att skapa ekosystem mellan olika miljöer, snarare än att ställa täta och glesa miljöer mot varandra.

Smart specialisering behövs som metod för att väva samman olika regionala aktörer som skapar utveckling, för att de också ska kunna korsbefrukta varandra för innovation inom regionerna, samt mellan olika regioner och länder.

EFNS anser att EU:s framtida regionalpolitik behöver möjliggöra en bred och flexibel verktygslåda av insatser som kan tillämpas utifrån de särdrag som råder i den geografi där insatserna ska göra nytta. I dialog och samhandling mellan EU-kommissionen, medlemsstaterna och regionerna kan rätt instrument och insatser (policymix) formuleras utifrån Norra Sverige specifika utmaningar.

Förutom flexibilitet och möjlighet till regional anpassning av nationell- och EU-politik, krävs det att olika insatser och program hänger ihop på ett strategiskt och effektivt sätt. Erfarenheter från norra Sverige visar på att regionala projekt ofta kan utgöra grunden för kapacitetsbyggande och strategiskt utvecklingsarbete, för att sedan leda vidare till territoriella och gränsöverskridande samarbeten. I flera fall kan projekten utvecklas ytterligare genom bland annat EU:s forskningsprogram. Men det förutsätter att EU:s fonder och program samordnas bättre för att hänga ihop.

EFNS understryker även OECD:s slutsats att infrastruktur, transport- så väl som digital-, är nyckelfaktorer för att tillvarata regionernas tillväxtpotential. Tillgänglighet spelar en avgörande roll för företagens konkurrenskraft, för att nå en internationell marknad, samt för kompetensförsörjning och service.



**Antaget vid Europaforum Norra Sveriges rapportörmöte i Stockholm, 2 juni 2017**

**Erik Bergkvist** (S) ordförande Europaforum Norra Sverige, Region Västerbotten

**Anders Josefsson** (M) vice ordförande Europaforum Norra Sverige, Norrbottens kommuner

**Ewa-May Karlsson** (C) Region Västerbotten

**Harriet Classon** (S) Region Västerbotten

**Maria Stenberg** (S) Region Norrbotten

**Helena Öhlund** (S) Norrbottens kommuner

**Robert Uitto** (S) Region Jämtland Härjedalen

**Gunnar Hjelm** (M) Region Jämtland Härjedalen

**Thomas Andersson** (C) Region Jämtland Härjedalen

**Erik Lövgren** (S) Landstinget Västernorrland

**Peder Björk** (S) Kommunförbundet Västernorrland

**Anders Gäfvert** (M) Kommunförbundet Västernorrland